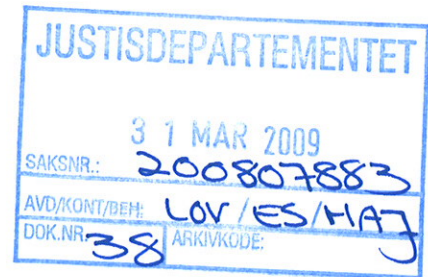

AUTISMEFORENINGEN
I NORGE

Oslo, 30.03.2009

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref 200807883 ES/MVO/HAJ

Høring – høringsnotat og rapporten Etterkontroll av reglene om strafferettslig tilregnelighet, strafferettslige særreaksjoner og forvaring

Vi viser til Justisdepartementets høringsbrev av 15. desember 2008.

Autismeforeningen i Norge ble stiftet i 1965 og har om lag 3500 medlemmer. Foreningen er en sammenslutning av personer med diagnoser innen autismespekteret, foreldre og andre pårørende, fagfolk og andre interesserte.

Om autismespekterdiagnoser

Autismeforeningen i Norge vil innledningsvis knytte noen kommentarer til diagnosene innen autismespekteret. Autisme er en gjennomgripende utviklingsforstyrrelse som medfører omfattende funksjonsvansker. Vanskene griper inn i ulike livsområder og varer hele livet. Hovedvanskene er knyttet til: omfattende forståelsesvansker knyttet til språk, kommunikasjon og sosiale relasjoner, uttalte begrensninger i aktiviteter og interesser, samt særegne reaksjoner på omgivelsene. Ved autismespekterforstyrrelser kan funksjonsnivået variere. Mens noen kan mangle språk eller liten språkforståelse, er det også en god del med normalt intelligensnivå, men med andre gjennomgående vansker. Personer med høytfungerende autisme får ofte diagnosen Asperger syndrom.

Asperger syndrom er en funksjonshemming hos personer som i utgangspunktet er normalt begavet, men de kan ha følgende funksjonsvansker:

- Begrenset evne til sosial omgang, særlig med jevnaldrende.
- Vansker med å oppfatte sosiale spilleregler, normer og andre forventninger.
- Spesielle og begrensede interesser.
- Uvilje mot endring i omgivelser og rutiner.
- Kommunikasjonsproblemer og forståelsesvansker som for eksempel vansker med å lese og forstå mimikk og kroppsspråk.
- Ujevn evneprofil som gjør det vanskelig for omgivelsene å avgjøre hva personen klarer.

Postadresse: Postboks 6726 Etterstad, 0609 Oslo

Besøksadresse: Grensev. 99, 3.etg.

Tlf. 23 05 45 70, faks 23 05 45 51/61. Organisasjonsnummer: 971 522 178

Bankgiro: 6142.05.32457 og 7874.06.23434

AUTISMEFORENINGEN
I NORGE

Vi regner med at det er omlag 4-5 personer med autismespekterdiagnoser pr 1000 personer i Norge. Mange voksne i Norge har ikke fått diagnosen, men blant barn og unge er diagnosen relativt hyppig.

Personer med autismespekterdiagnoser vil nesten alltid ha behov for individuelt tilpassede tjenester gjennom hele livsløpet, og for en del er det også påkrevet med heldøgntjenester.

Varetekt og/eller sikringsdom uten oppfølging kan være svært ødeleggende for mange av disse personene. De vil for eksempel kunne "flykte" inn i og forsterke sine vrangforestillinger, eller de vil kunne bli forvirret som følge av den situasjon de befinner seg i. Hvor deres forståelsesvansker kan gjøre at de ikke ser relasjonen mellom denne og de handlinger de har utført. Personer med slike funksjonsvansker vil derimot profitere på et godt individuelt tilrettelagt tilbud i nærmiljøet med den mengde og form for tilsyn den enkelte har behov for. Et slikt tilbud vil trolig også være den beste måten å beskytte samfunnet mot gjentatte lovovertridelser utført av de personer dette kan gjelde. Dersom disse personene dømmes til tvungen omsorg, kan tilrettelagt opplæring gi mulighet for at de kan forstå rekkevidden av de handlingene de er dømt for. Med tilrettelagt stabil tilværelse med tilpasset oppfølging vil de ikke lenger utgjøre noen fare for samfunnet.

Til høringsnotatet punkt 3- om utilregnelige psykisk utviklingshemmede lovbrytere og tvungen omsorg

I høringsnotatet punkt 3.1 foreslår departementet i tråd med utredningsgruppens forslag at påtalemyndigheten også skal gi det regionale helseforetaket eller helseforetak det bemyndiger, eller fagenhet for tvungen omsorg underretning om at det kan bli lagt ned påstand om dom på overføring til tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg etter straffeloven § 39 a.

Autismeforeningen viser til dagens ordning med at den psykiatrisk sakkyndige skal varsle ikke synes å fungere, og støtter forslaget. I tillegg synes foreningen at den nasjonale koordineringsenheten bør varsles.

I høringsnotatet punkt 3.2 blir det reist spørsmål om sosialtjenesteloven kapittel 4 A bør gjelde ved gjennomføringen av tvungen omsorg. Autismeforeningen har erfaring med at reglene om tvang i sosialtjenesteloven kapittel 4 A har fungert godt og mener at disse reglene også bør gjelde under tvungen omsorg. Foreningen har lite kunnskap om tvangsbruken innenfor denne rammen når det gjelder utviklingshemmede. Reglene i sosialtjenesteloven kapittel 4 A har imidlertid en mer human innretning og er mer målrettet når det gjelder å begrense omfanget av tvangsbruken enn regelverket ellers for bruk tvang innen psykisk helsevern, også når det gjelder den bruk av tvang som brukes innen selve behandlingen. Etter vår oppfatning er det derfor grunn til å regne utprøving av alternative tiltak, tilrettelegging av hverdagene og forholdene rundt den det gjelder som svært nyttig for at vedkommende etter hvert kan få et tilbud innenfor det ordinære tjenesteapparatet. Dermed vil den det gjelder lettere kunne gis en bedre livskvalitet, med forutsigbare rammer og tilrettelagte tjenester, samtidig som hensynet til sikkerhet kan bli ivarett.

Postadresse: Postboks 6726 Etterstad, 0609 Oslo

Besøksadresse: Grensev. 99, 3.etg.

Tlf. 23 05 45 70, faks 23 05 45 51/61. Organisasjonsnummer: 971 522 178

Bankgiro: 6142.05.32457 og 7874.06.23434

AUTISMEFORENINGEN
I NORGE

Autismeforeningen støtter derfor at sosialtjenesteloven kapittel 4 A gjøres tilsvarende gjeldende overfor denne persongruppen i sammenheng med tvungen omsorg, og er enig i at det ikke er behov for noen omfattende utredning av dette spørsmålet.

Til høringsnotatet punkt 4 – utvidelse av virkeområdet for særreaksjoner

I dette punktet foreslår departementet å utvide virkeområdet for særreaksjoner for utilregnelige i forbindelse med særlig samfunnsskadelige eller plagsom art. Autismeforeningen ser også at forslaget reiser dilemmaer i form av at reaksjoner utvides til å omfatte nye områder.

Primært mener Autismeforeningen at problemet bør løses innen helsevesenet. Samtidig ser foreningen at utvidelse av virkemidlene (økt bruk av tvang?) i helsevesenet vil reise nye problemer. Foreningen erfarer at ungdom og voksne innenfor gruppen med høytfungerende autisme/Asperger syndrom "faller mellom alle stoler", og ikke fanges opp av hjelpeapparatet. Det kan også dreie seg om voksne som aldri har fått noen diagnose. Tilleggsproblemer i form av psykiske lidelser og rus er ikke uvanlige. Ofte er det liten egen motivasjon for behandling og deltakelse i andre strukturerte opplegg.

Med dette som bakteppe er Autismeforeningen, slik forslaget er formulert i høringsnotatet side 12, enig i at virkeområdet for begge særreaksjonene (både tvungen omsorg og tvungent psykisk helsevern) bør utvides. Foreningen er også enig i at det må legges til grunn en forholdsmessighet mellom reaksjonene og de straffbare handlingene, uten at foreningen har konkrete innspill til hvordan dette kan utformes.

Autismeforeningen forutsetter videre at en ved denne bestemmelsen ikke har som målgruppe de som allerede er i kommunale og omfattende omsorgstilbud, for eksempel i botilbud med omfattende tjenester fra kommunen. Også her kan såkalt "plagsom" adferd forekomme, også adferd som i og for seg kan være straffbar, for eksempel at en person stikker av uten klær på seg, urinerer på offentlig sted, med mer. Normalt vil nok slike hendelser blir tatt hånd om av apparatet rundt vedkommende slik at de kan forebygges, men kan hende ikke alltid. Utgangspunktet i slike tilfeller må være at personens behov oppfølging blir ivarettatt innenfor de omsorgsrammene vedkommende allerede har.

Autismeforeningen finner det mest hensiktsmessig at innholdet i særreaksjonen fastsettes av behandlingsinstitusjonen, og ikke av kriminalomsorgen. Samtidig vil foreningen understreke at en slik endring samtidig må følges opp med økte ressurser til de behandlingssystemene man da skal ha til rådighet.

Endelig blir det viktig å sørge for en god etterkontroll med hvordan en slik utvidelse virker etter en tid.

AUTISMEFORENINGEN
I NORGE

Til høringsnotatet punkt 6 Utilregnelige i varetekt

Varetektsfengsling av utviklingshemmede bør overhodet ikke skje. Autismeforeningen støtter forslaget om at retten kan beslutte plassering i institusjonen eller kommunal boenhet. Dette bør ikke være avhengig av samtykke. Det bør være en motsvarende plikt for den faglige enheten til å ta imot eller skaffe annet kommunalt bosted. Skal en innhente samtykke vil det lett ta tid og det kan tenkes at retten ikke ser andre muligheter enn varetekt.

Vi har ellers ikke spesielle merknader til høringsforslaget.

Oslo 30.03.2009

Med hilsen
Autismeforeningen i Norge

Anne Berit Brandvold (s.)
Leder

Åse Gårder
Daglig leder